

Ringvirkningsanalyse av reiselivet i Oslo

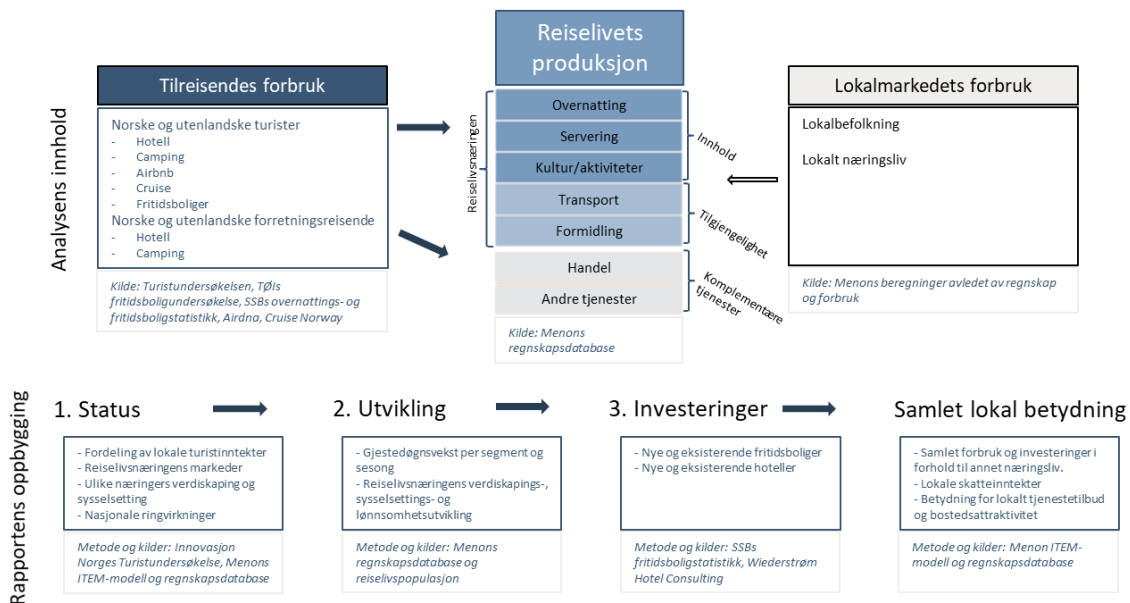

Foto: iStockphoto

Rapportens innhold og oppbygging

Rapporten er en av ni caseanalyser Menon gjennomfører for NHO Reiseliv i 2019. Formålet med rapportene er å kartlegge og analysere tilreisendes forbruk, lokalmarkedets betydning og reiselivets produksjon. Vi sammenstiller en rekke kilder og metoder for å gi en best mulig oversikt over reiselivets betydning for lokal verdiskaping og sysselsetting i Oslo.

Vi opererer med fire segmenter av norske og utenlandske turister og feriereisende, vi kartlegger verdiskaping i innholdsbransjene, transport og formidling samt andre næringer og underleverandører, og vi viser utviklingen i både turismen og næringslivet over tid.

Metoder og kilder

Menon har utviklet en **økonomisk beregningsmodell for reiseliv** for å kunne estimere ringvirkninger av **tilreisendes lokale forbruk**. Modellen henter inn informasjon fra overnattingsstatistikk, Innovasjon Norges Turistundersøkelse, Menons regnskapsdatabase (Regnskapsregistrene i Brønnøysund), samt nasjonalregnskapstall og næringskryssløp fra SSB.

Vi legger beregningene av antall gjestedøgn etter overnattingsform og segment til grunn for beregningene av økonomiske effekter. Deretter benyttes informasjon om gjennomsnittlig døgnforbruk fra Turistundersøkelsen. Vi omregner totalt forbruk (omsetning) i ulike vare- og tjenestekategorier til verdiskapings- og sysselsettingstall ved hjelp av **Menons regnskapsdatabase**. Databasen inneholder regnskapsinformasjon for alle foretak i Norge med plikt til å levere regnskap til Brønnøysundregistrene, og har blitt utviklet gjennom flere år. Herfra trekker vi ut informasjon om samtlige reiselivsbedrifter i Norge, basert på de ulike bransjene som til sammen utgjør **reiselivsnæringen** (overnatting, servering, transport, formidling og opplevelser).

I denne rapporten viser vi også **utviklingen i reiselivsnæringen**. Her bruker vi regnskapstall fra de lokale bedriftene i reiselivsnæringen.

Vi får ulike tall ut fra de ulike datakildene og metodene vi bruker. Vi beregner blant annet verdiskaping både avledet av de **tilreisendes beregnede forbruk** og i de **rapporteringspliktige reiselivsbedriftene**.

En stor fordel med regnskapsdatabasen er at den inneholder avdelingsdata, det vil si at bedrifter som har avdelinger registrert lokalt, men som eventuelt har hovedkontor andre steder, også er inkludert. På denne måten får vi synliggjort den verdiskapingen og sysselsettingen som faktisk finner sted lokalt, uavhengig av hvor foretaket har valgt å lokalisere hovedkontoret. I tillegg blir sysselsetting og verdiskaping fordelt på fylker og regioner på en riktigere måte. Informasjonen går tilbake til 2004.

Status for reiselivet i Oslo

Oslo er ofte innfallsporten til Norge for turister, men har også hatt sterk vekst som reisemål

Oslo er den mest besøkte reiselivsdestinasjonen i Norge, med 7 millioner beregnede gjestedøgn i 2018. 20 prosent av alle hotellovernattingene i Norge i 2018 var i Oslo, og det er mer enn hele Trøndelag og Nord-Norge til sammen. Oslo som reisemål har hatt en relativt sterkere vekst enn resten av landet de siste 20 årene.

Oslo er det nærmeste Norge kommer en internasjonal storby, og attraksjoner som Vigelandsparken, Frammuseet, operaen og Holmenkollen tiltrekker turister fra inn- og utland. Mange utlendinger besøker Oslo enten i begynnelsen eller slutten av en større rundreise i Norge, i forbindelse med at de reiser til eller fra Oslo lufthavn.

Reiselivsnæringen i Oslo sysselsetter mer enn 40 000 mennesker, og oppfyller et viktig samfunnsoppdrag ved å tilby arbeid til grupper som har utfordringer med å få innpass i arbeidslivet, som personer med lav utdanning og/eller innvandrerbakgrunn.

Operaen i fjorden. Foto: VisitOSLO/Didrick Stenersen

Særpreget, muligheter og utfordringer for reiselivet i Oslo

Særpreget

- Norges største by og hovedstad, med en rekke attraksjoner.
- Stort og viktig lokalmarked.
- Flyturisters innfallsport til oppholdet i Norge.
- Har tatt nasjonale markedsandeler de senere år.
- Urban natur: Naturopplevelser tilgjengelig i umiddelbar nærhet til byen.

Muligheter

- Nye flyruter øker tilgjengeligheten og gir bedre tilgang til flere spennende markeder.
- Nye hoteller gir økt kapasitet og rimeligere overnatting i en av Norges dyreste hotellbyer.
- De nye museene kan bli attraksjoner som tiltrekker flere internasjonale turister.

Utfordringer

- Sterk konkurranse fra andre storbyer som København og Stockholm.
- Lønns- og kostnadspress i Oslo.
- Miljøbevissthet internasjonalt kan gi færre gjester på sikt, siden de fleste er avhengig av fly for å komme hit.
- Konjunkturutsatt med tanke på tilbud av arbeidskraft.

Oslo har store nasjonale markedsandeler i reiselivet

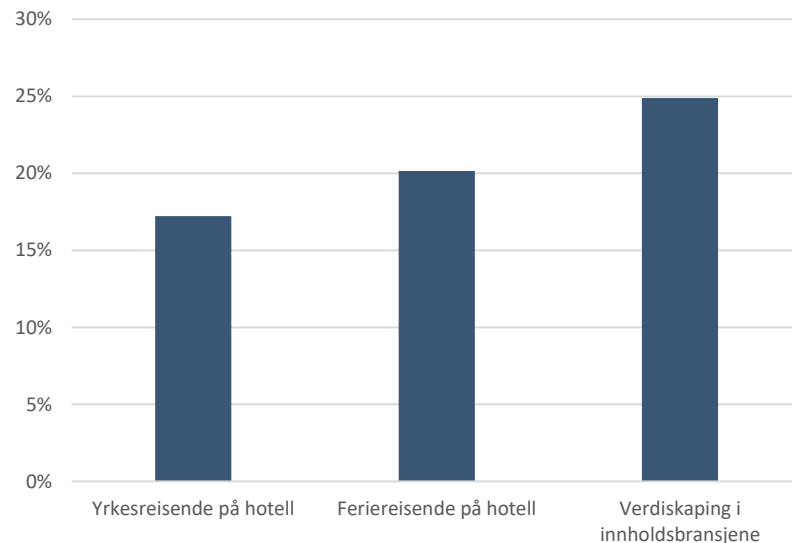
En stor andel av reiselivsaktiviteten i Norge finner sted i Oslo, og figuren til høyre viser Oslos nasjonale markedsandeler innen hotellovernattinger og verdiskaping i reiselivets innholdsbransjer.

Oslo har en firedel av verdiskapingen i innholdsbransjene i reiselivet i Norge, målt ved avdelingsdata. Denne høye andelen har vært relativt stabil over tid. Innen både overnatting, servering og opplevelser har Oslo både mange og store foretak.

20 prosent av gjestedøgnene ved feriereisende på hoteller i Norge er i Oslo. Andelen av de yrkesreisende er noe lavere, med 17 prosent. Siden 13 prosent Norges befolkning bor i Oslo, er det høyere verdiskaping og flere overnattinger per innbygger i reiselivet i Oslo sammenlignet med Norge for øvrig.

De senere år har Oslo hatt en sterkere vekst i ferie- og fritidsmarkedet enn i yrkesmarkedet. Oslo har også hatt en relativt sterkere vekst i ferie- og fritidsmarkedet enn resten av landet de siste ti årene. I yrkesmarkedet har Oslo hatt omtrent lik vekst som resten av landet.

Oslos andel av hele landets yrkesreisende på hotell, feriereisende på hotell og verdiskaping i innholdsbransjene i reiselivet. Gjestedøgnstall fra 2018, verdiskapingstall fra 2017. Kilder: Statistikknett og Menons regnskapsdatabase

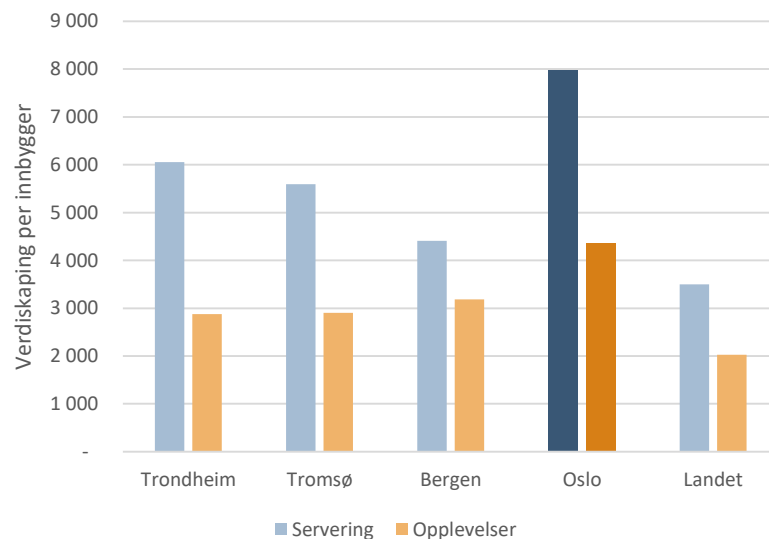
Serverings- og opplevelsesbransjene er store i Oslo

Reiselivsnæringen i Oslo er viktig også for lokalbefolkningen, som nyter godt av tilbudet spesielt fra serverings- og opplevelsesbransjen, i tillegg til transport. Figuren viser verdiskaping per innbygger innen servering og opplevelser i Oslo, andre norske byer og hele landet. Vi ser at både Bergen, Trondheim og Tromsø ligger over landsgjennomsnittet, men at Oslo har klart høyere verdiskaping per innbygger enn disse byene.

Oslo har mange offentlig finansierte kulturinstitusjoner, og det bidrar til den høye verdiskapingen i opplevelsesbransjen.

Lokalbefolkningen i Oslo og omegn er en viktig kundegruppe for reiselivsnæringen. Forbruksundersøkelsen til Statistisk sentralbyrå viser at folk i Oslo og Akershus bruker en høyere andel av den disponible inntekten sin på restaurant- og hotelltjenester enn landsgjennomsnittet. I tillegg vet vi at gjennomsnittslønna er relativt høy i og rundt Oslo.

Verdiskaping i servering og opplevelser per innbygger i Oslo, andre byer og for hele landet. Kilde: Menons regnskapsdatabase og SSB.

Det var totalt 7 millioner gjestedøgn og cruiseturister i Oslo i 2018

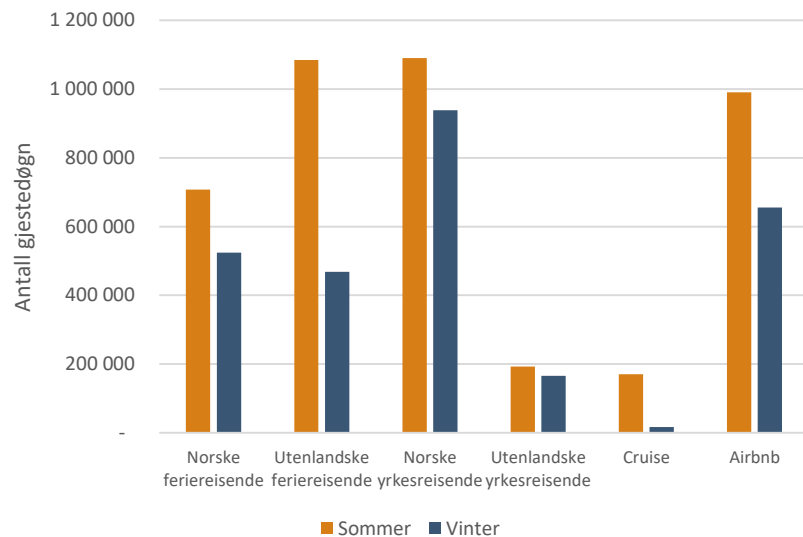
Oslo tiltrekker seg et stort antall tilreisende årlig. Vi har sammenstilt kommersielle gjestedøgn med data fra Airbnb, og antall cruisegjester, og finner at det var rett i overkant av 7 millioner gjestedøgn i 2018.

4,2 millioner gjestedøgn, eller 60 prosent, kom i sommersesongen, mellom mai og oktober. I vintersesongen, som vi definerer som januar-april og november og desember, kom det 2,8 millioner gjester.

Av de yrkesreisende var 18 prosent kurs- og konferansegjester. Norske yrkesreisende utgjør den største gruppen tilreisende både sommer og vinter, mens gjester ved Airbnb (uavhengig av nasjonalitet) utgjør den nest største. Utenlandske feriereisende (ved kommersiell overnatting) utgjør den tredje største gruppen.

I Oslo er Airbnb relativt større enn i mange andre norske byer, og som vi senere skal se var det særlig stor økning fra 2015 til 2017. Veksten i turismen kan dermed antas å ha vært større de siste årene enn hva veksten i kommersielle gjestedøgn alene skulle tilsi.

Antall gjestedøgn per segment og måned. Cruise er dagsbesøkende med overnatting på skip. Kilde: Statistikknett, Airdna, Cruise Norway.

36 prosent av hotellgjestene er utlendinger, og amerikanere utgjør den største gruppen

Andelen utlendinger ved hotellene har ligget mellom 35 og 41 prosent i Oslo siden år 2000. I 2016 var andelen oppe i 41 prosent, etter å ha økt jevnt fra bunnpunktet i 2012. I 2018 var andelen redusert til 36 prosent igjen.

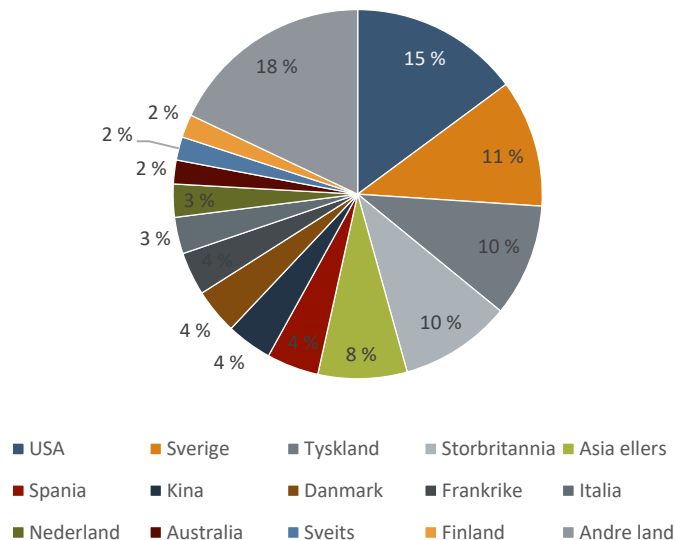
Nasjonalitetsfordelingen til de utenlandske gjestedøgnene i 2018 vises i figuren til høyre. Nær halvparten er fra USA, Sverige, Tyskland og Storbritannia, men ellers er det stor geografisk spredning.

Det har særlig kommet flere amerikanere de siste årene, og i 2018 sto personer fra USA for 260 000 gjestedøgn. Det tilsvarer omtrent en doubling siden 2013. Antall svenske og tyske gjester har ligget relativt stabilt de siste årene.

Kinesiske gjester sto for 70 000 gjestedøgn i Oslo i 2018. Det er særlig de siste fem årene at veksten i dette markedet har vært sterk.

Oslo lufthavn har et godt utbygd flytilbud til destinasjoner rundt om i Europa og verden. Særlig de siste årene har det blitt flere direkteruter til USA. Østover er tilbudet dårligere, og myndighetene er i forhandlinger med Russland om å få fly over Sibirkorridoren for bedre forbindelser til asiatiske markeder og destinasjoner.

Fordeling på nasjonalitet av de utenlandske gjestedøgnene ved hoteller i Oslo i 2018. Kilde: Statistikknett.

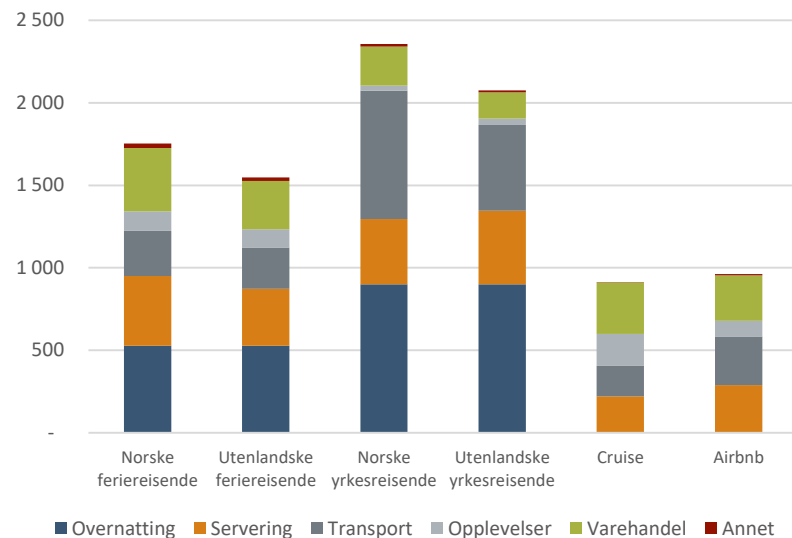
Yrkesreisende har det høyeste døgnforbruket, cruisegjester har det laveste

Innovasjon Norges Turistundersøkelse ligger til grunn for beregningene av forbruk i denne analysen. Her intervjues et stort antall reisende på forskjellige destinasjoner om blant annet om hvor mye penger de har brukt på reisen.

Beregnet døgnforbruk for ulike segmenter vises i figuren til høyre. Vi ser at yrkesreisende bruker mest, og at nordmenn bruker litt mer enn utlendinger. Norske yrkesreisende i Oslo bruker ca. 2400 kroner per døgn. Cruisegjestene har det laveste forbruket. Det skyldes i hovedsak at de ikke bruker penger på overnatting, men de beregnes også å legge igjen mindre penger enn andre på alle forbrukskategorier unntatt opplevelser.

Det er usikkerhet forbundet med tallene. Tallene er basert på selvrapportert forbruk, en mulig feilkilde i seg selv, og man kan ikke være helt sikker på å ha intervjuet et representativt utvalg. Intervjuene ble i stor grad foretatt ved kommersielle overnattingssteder, og treffer trolig best for hotellgjester. Forbrukstallene er basert på gjennomsnitt for Oslo og Akershus.

Gjennomsnittlig døgnforbruk fordelt på forbrukskategorier. Kilde: Innovasjon Norges Turistundersøkelsen 2013-2016, bearbeidet av Menon.

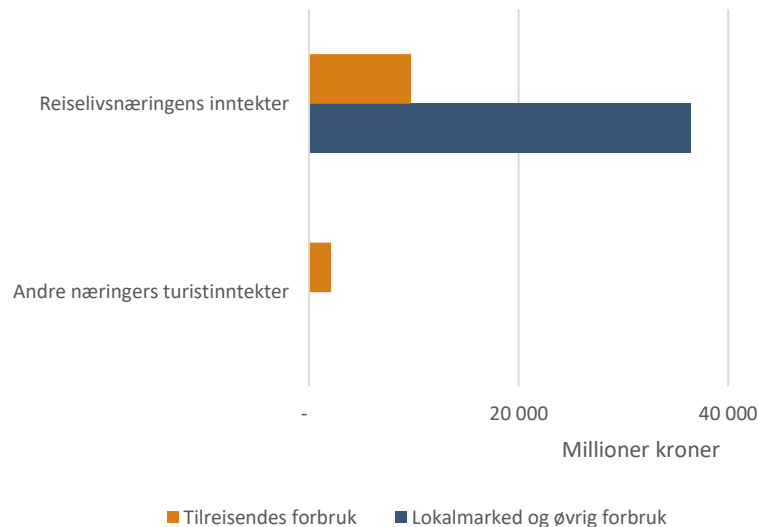

Tilreisende la igjen 11,8 milliarder kroner i Oslo i 2018

Vi beregner at tilreisende til Oslo i 2018 la igjen omtrent 11,8 milliarder kroner, og det utgjør nesten 1700 kr i gjennomsnitt per gjestedøgn. 9,7 milliarder kroner tilfaller reiselivsnæringen, og 2,1 milliarder kroner tilfaller handelsnæringen og andre tjenester.

Vi finner at inntektene fra tilreisendes forbruk tilsvare 17 580 kroner i inntekter per innbygger i Oslo. Også innbyggerne i Oslo og på det sentrale Østlandet rundt nyter godt av reiselivsnæringens tilbud. Vi beregner at 79 prosent av omsetningen i reiselivsnæringen i Oslo er det andre enn de tilreisende som står for. Dette er altså den delen av omsetningen i reiselivsnæringen som blir igjen etter vi har trukket fra det beregnede forbruket til de tilreisende. Det vil i stor grad være lokalbefolkningen, personer på dags- og arbeidsreiser og personer som besøker venner og kjente som står for dette forbruket.

Beregnet forbruk fra tilreisende og andre, i reiselivsnæringen og andre næringer.
Omsetning i millioner kroner.

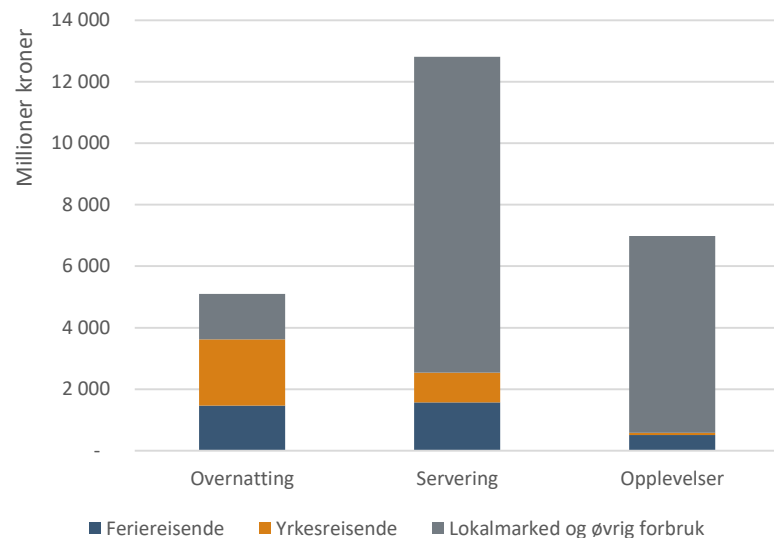
Reiselivsnæringen får høyere inntekter fra feriereisende enn fra yrkesreisende

Vi beregner at feriereisende legger igjen 3,6 milliarder kroner i forbruk innenfor overnatting, servering og opplevelser, mens yrkesreisende beregnes å bruke 3,2 milliarder kroner på disse forbrukskategoriene. Vi bruker innholdsbransjene som betegnelse på de bransjene som tilbyr disse reiselivsproduktene.

Estimatene er gjort ved å beregne tilreisendes forbruk ut fra gjestestatistikk og forbruksundersøkelser på hva tilreisende bruker på overnatting, servering og opplevelser sett opp mot total omsetning i de rapporteringspliktige foretakene i Menons regnskapsdatabase.

Vi beregner at de tilreisende står for en svært liten andel av omsetningen i opplevelsesbransjen. Det er kanskje ikke så overraskende. Mye av omsetningen i denne bransjen, som i stor grad er kulturscener med mer, er det rimelig å anta at kommer fra lokalbefolkning og andre som ikke overnatter.

Beregnet omsetning fra tilreisende i 2018 sammenliknet med total omsetning i reiselivets innholdsbransjer i 2017. Millioner kroner. Kilder: SSB, Destinasjon Oslo, Innovasjon Norge Turistundersøkelsen, Menons regnskapsdatabase.

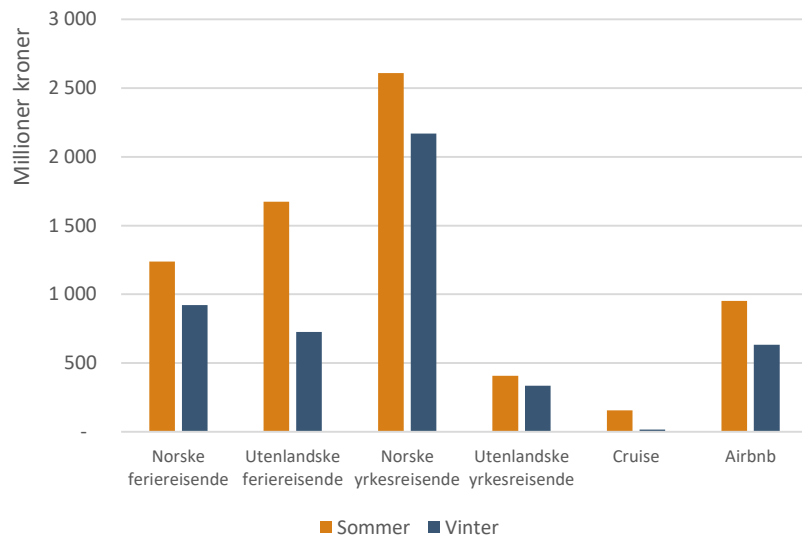
Høyere reiselivsinntekter om sommeren enn om vinteren, og nordmenn står for en større andel enn utlendinger

Reiselivsnæringen i Norge har utfordringer knyttet til sesongvariasjoner i turisttetterspørselen. Turisttetterspørselen i Norge er størst i sommermånedene juni, juli og august, med en klar topp i juli. I Oslo finner vi at det er flest tilreisende i august, og at nesten 60 prosent av tilreisendes forbruk er i sommersesongen. Nordmenn står for 62 prosent av det samlede forbruket fra de tilreisende.*

Sesongsvingninger gir den norske reiselivsnæringen vanskeligheter med å tilby helårsarbeidsplasser og slik tilegne og utvikle nødvendig kompetanse. Slike utfordringer er trolig mindre gjeldende i Oslo enn mange andre steder i landet, siden sesongfordelingen er relativt jevn, og videre at lokalbefolkningen er en stor og viktig kundegruppe for de fleste aktører i reiselivsnæringen.

** Vi antar at alle cruisegjestene er utlendinger. Vi antar også at 76 prosent av Airbnb-gjestene er utlendinger, i tråd med det nasjonale gjennomsnittet.*

Beregnet omsetning fra tilreisende i 2018 fordelt på sesong, marked og formål. Sommersesongen definerer vi som mai-oktober, og vintersesongen som november-april.

De største inntektene fra tilreisende er innen transport og overnatting

Av et beregnet forbruk fra tilreisende på totalt 11,8 milliarder kroner i 2018, beregner vi at det ble brukt 3,6 milliarder kroner på overnatting. For hotellgjester er overnattingsforbruket beregnet ut fra hotellenes losjiinntekter.

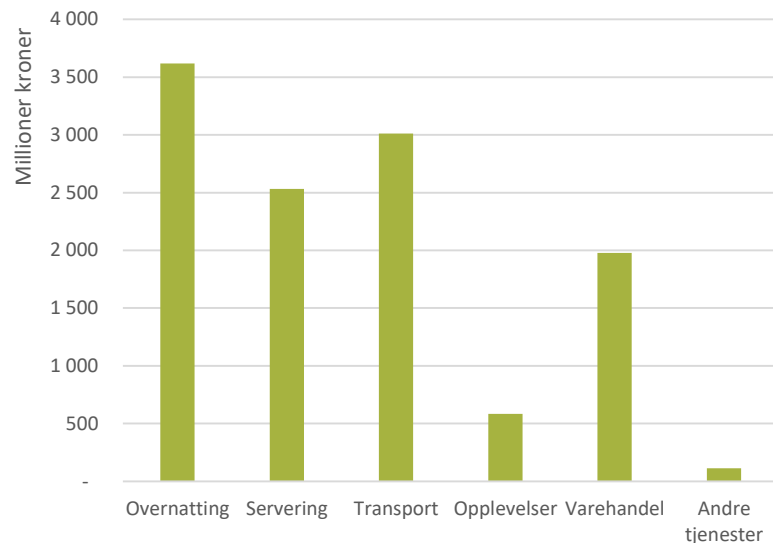
De tilreisende beregnes også å bruke 3 milliarder kroner på transport. Dette kan virke høyt, men det inkluderer nok i noen grad transport til Oslo (fly, tog, bil), ikke bare i Oslo.

Vi beregner at tilreisende brukte 2,5 milliarder kroner på servering i Oslo i 2018. Serveringsforbruket utgjør i gjennomsnitt 360 kroner per gjestedøgn.

Vi finner et forbruk innen varehandelen på 2 milliarder kroner blant de tilreisende, og det er mer enn tre ganger beløpet brukt på opplevelser. Det at de tilreisende bruker mye mer på varehandel og shopping enn på opplevelser, er noe vi kjenner igjen også fra andre norske byer.

Tilreisende står, med 585 millioner kroner i beregnet forbruk, for drøyt 8 prosent av omsetningen innen opplevelsesbransjen i Oslo.

Beregnet total omsetning fra de tilreisende per forbrukskategori i 2018. Millioner kroner.

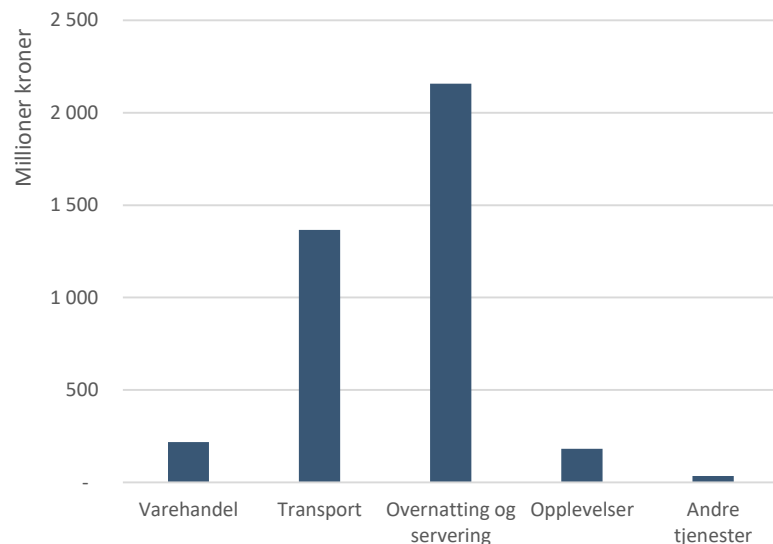

Tilreisende bidrar med 4 milliarder kroner i lokal verdiskaping

Vi beregner at tilreisendes forbruk i 2018 la grunnlag for en verdiskaping på nesten 4 milliarder kroner i det reiselivsrettede næringslivet i Oslo. Verdiskaping er definert som bedriftenes lønnskostnader og driftsresultatet før skatt, avgifter, nedskrivninger og avskrivninger. Verdiskaping er omsetningen som «blir igjen» i bedriftene etter vare- og tjenestekjøp for å avlønne innsatsfaktorene arbeidskraft og kapital.

Vi har regnet om det samlede reiselivsrelaterte forbruket (omsetningen) til verdiskaping ut fra lokale forholdstall mellom omsetning og verdiskaping per bransje. Verdiskaping fra tilreisendes forbruk fordeler seg som forventet først og fremst mellom bransjene i reiselivsnæringen, hvor overnattings- og serveringsvirksomhet står for ca. 2200 millioner kroner, og det er en verdiskaping på 1550 millioner i annet reiseliv, transport og opplevelser. Handelsnæringen har en verdiskaping på 220 millioner kroner knyttet til tilreisendes forbruk.

Verdiskaping avledet av de tilreisendes beregnede forbruk i 2018. Millioner kroner.

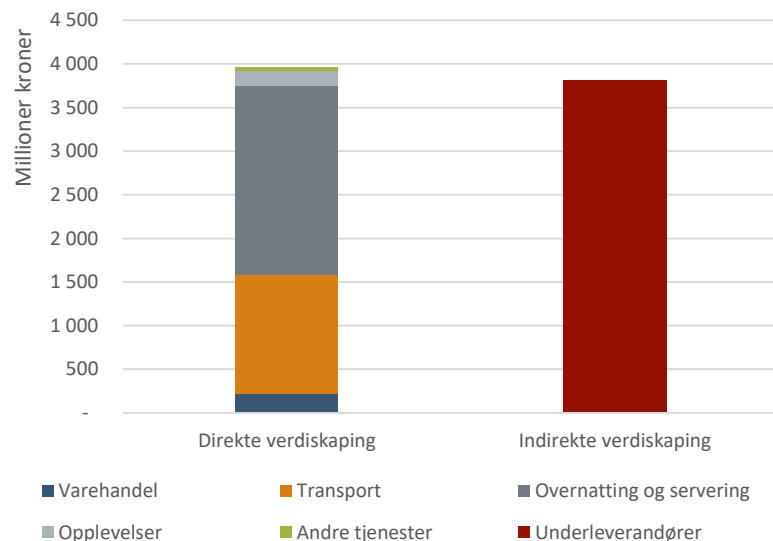

Betydelige ringvirkninger i form av verdiskaping hos underleverandører innenlands

Verdiskapingen hos norske underleverandører er nesten like høy som den direkte verdiskapingen fra de tilreisendes forbruk. Den indirekte verdiskapingen er beregnet ut i fra lokal reiselivsnærings vare- og tjenestekjøp i Norge, og tilfaller således ikke bare lokalt næringsliv. Indirekte verdiskaping er produksjonen til underleverandører gjennom hele verdikjeden, og direkte og indirekte verdiskaping summerer seg til reiselivets omsetning minus import til Norge for hele verdikjeden samlet.

Eiendom og forretningsmessig tjenesteyting er eksempler på viktige underleverandørnæringer til reiselivet.

Verdiskaping avledet av de tilreisendes beregnede forbruk i 2018, samt beregnede ringvirkninger hos innenlandske underleverandører. Millioner kroner.

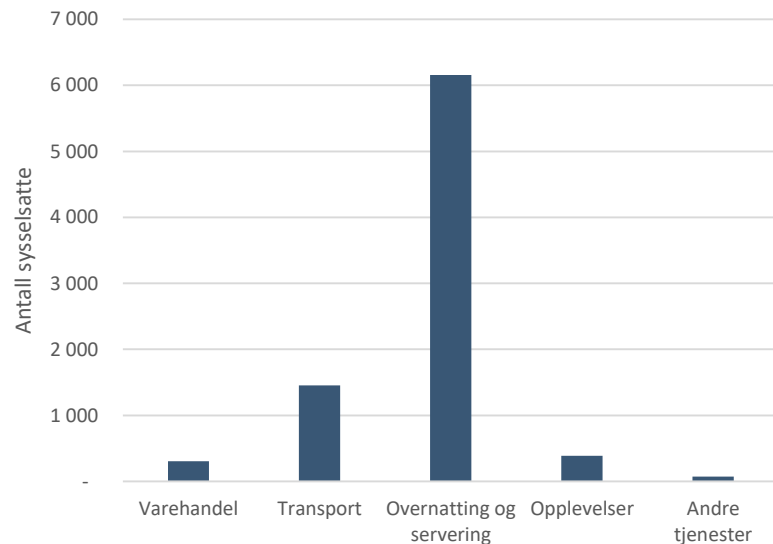

8400 reiselivsrelaterte arbeidsplasser

Vi beregner at tilreisendes forbruk i 2018 la grunnlag for ca. 8400 arbeidsplasser i det reiselivsrettede næringslivet i Oslo. Reiselivet er svært viktig for sysselsettingen i Oslo og andre distriktsdestinasjoner. Av arbeidsplassene beregner vi at det store flertallet er innen overnatting og servering og transport.

Overnatting og servering er arbeidsintensive bransjer. Mye av etterspørselen innen overnatting og servering er på kveldstid, helger eller i ferier, og en stor andel av arbeidsinnsatsen gjøres av deltids- og sesongarbeidere. Lønns- og produktivetsnivået er følgelig lavt sammenlignet med næringslivet ellers. Omsetning innen overnatting og servering gir mange lokale arbeidsplasser, og skaper arbeidsmuligheter for ungdommer, utlendinger og lavutdannet arbeidskraft som kan ha vanskeligheter med å få seg arbeid ellers. Ikke all arbeidsinnsats utføres av personer som bor fast i Oslo.

Sysselsetting avledet av de tilreisendes beregnede forbruk i 2018.

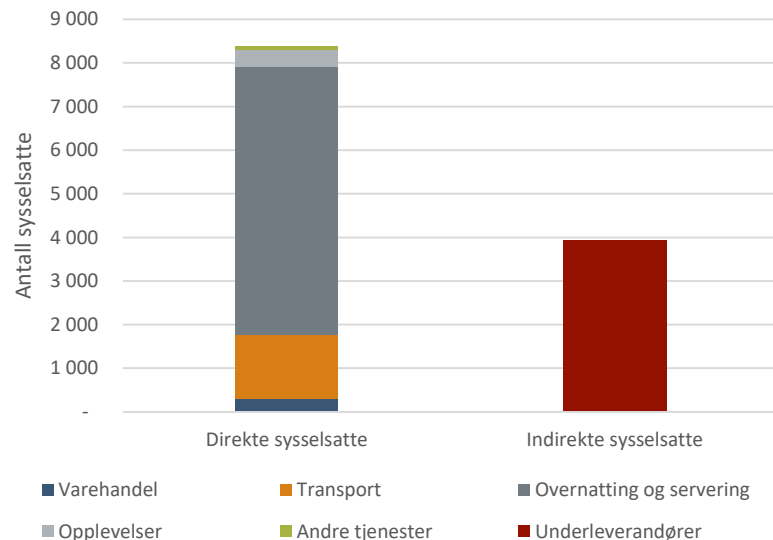

De tilreisendes forbruk legger grunnlag for nesten 4000 arbeidsplasser hos underleverandører i verdikjeden

Vare- og tjenestekjøpene avledet av de tilreisendes forbruk i Oslo tilsvarer omtrent 4000 arbeidsplasser hos underleverandører i verdikjeden innenlands.

Det reiselivsrelaterte forbruket legger grunnlag for flere arbeidsplasser i bedriftene som selger direkte til tilreisende enn hos underleverandørbedriftene. Dette skyldes at reiselivsbedriftene er mer arbeidsintensive enn underleverandørene; det skapes flere arbeidsplasser per omsetningskrone innen overnatting og servering enn hos for eksempel eiendomsselskap eller andre vare- og tjenesteleverandører. Mange av de indirekte sysselsatte i den nasjonale verdikjeden jobber og bor i andre deler av landet.

Sysselsetting avledet av de tilreisendes beregnede forbruk i 2018, samt beregnede ringvirkninger hos innenlandske underleverandører.

Utvikling i reiselivet i Oslo

Det nye Munch-museet under oppføring. Foto: VisitOSLO/Didrick Stenersen

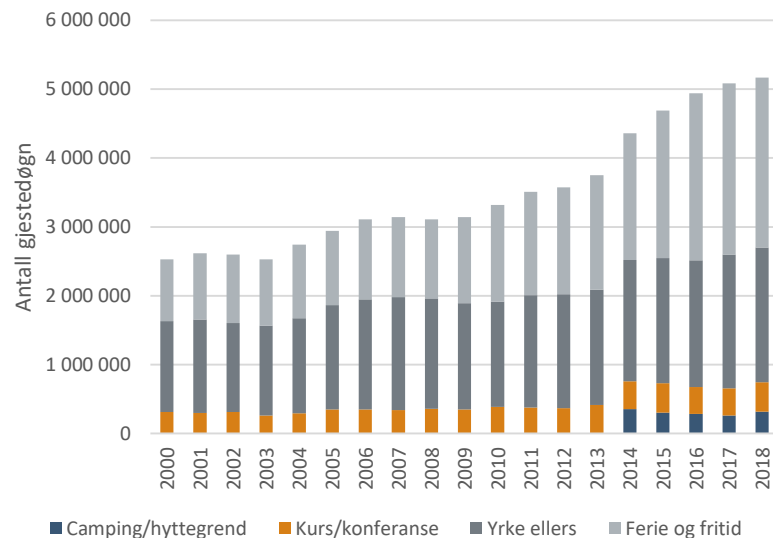
Mange år med vekst i antall kommersielle gjestedøgn

I Oslo ble det registrert nesten 5,2 millioner kommersielle gjestedøgn i 2018. Det er mer enn en dobling fra år 2000. Camping- og hyttegrendstatistikken inngår fra og med 2014. Av de 5,2 millioner gjestedøgnene utgjorde hotellgjester totalt 94 prosent, mens 6 prosent var gjester ved camping og hyttegrend. Av hotellgjestene utgjorde ferie- og fritidsreisende den største gruppen, med nesten 2,5 millioner gjestedøgn.

Ferie- og fritidsmarkedet har en betydelig sterkere vekst enn yrkesmarkedet fra 2002 til 2018. Siden finanskrisen i 2008 har antall gjestedøgn på ferie og fritid økt med 115 prosent, det vil si mer enn en dobling. Yrke ellers har økt med kun 22 prosent.

Mange destinasjoner i Norge har hatt det samme skiftet til en høyere andel ferie- og fritidsgjester ved hotellene de senere år. Men Oslo utmerker seg blant flere av de store byene ved at utviklingen er så markant. Det er tydelig at Oslo har lyktes som reiselivsby. Veksten i kommersielle gjestedøgn har avtatt noe siden 2015, på grunn av reduksjon i utenlandske gjestedøgn. Dette kan ha sammenheng med fremveksten av Airbnb-utleie, samt at kronen har stabilisert seg fra 2016.

Utvikling i antall kommersielle gjestedøgn, fordelt på formål. Kilde: Statistikknett.

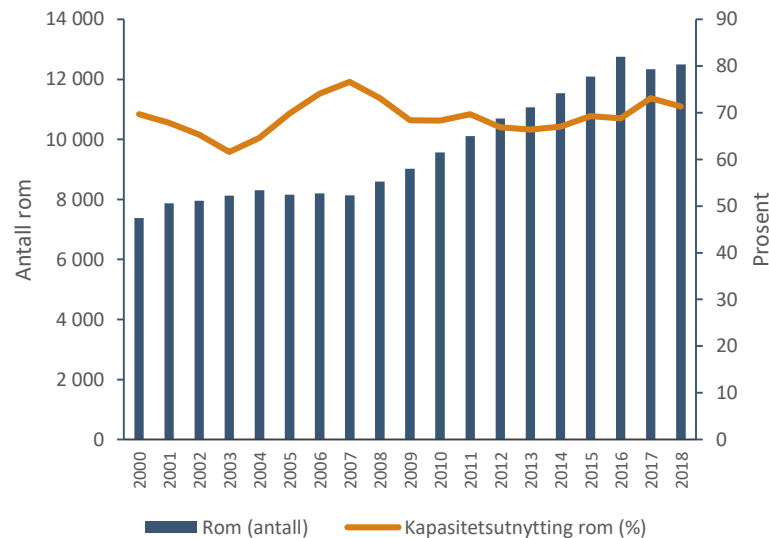

Hotellkapasiteten i Oslo økte kraftig fra 2007 til 2016

I 2018 var det 12 500 tilgjengelige hotellrom i Oslo, fordelt på 70 hoteller. Romkapasiteten ved hotellene i Oslo hadde en relativt jevn økning fra 2007 til 2016, mens det har vært en liten reduksjon fra 2016 til 2018. Samtidig vet vi at flere hoteller har vært under bygging og ombygging de siste par årene. Dette behandles når vi senere i rapporten ser på hotellinvesteringer.

Rombelegget har stort sett ligget mellom 65 og 75 prosent siden 2004. Man har klart å holde kapasitetsutnyttelsen stabil til tross for høy vekst i antall rom siden 2009, og de siste årene har man ligget rundt 70 prosent. I takt med at veksten i romkapasiteten har stagnert de siste to årene, har også kapasitetsutnyttelsen økt noe.

Utvikling i romkapasitet målt som antall rom og kapasitetsutnyttelse ved hotellene i Oslo. Kilde: Statistikknett.

Inntektene per hotellrom er høyest blant storbyene

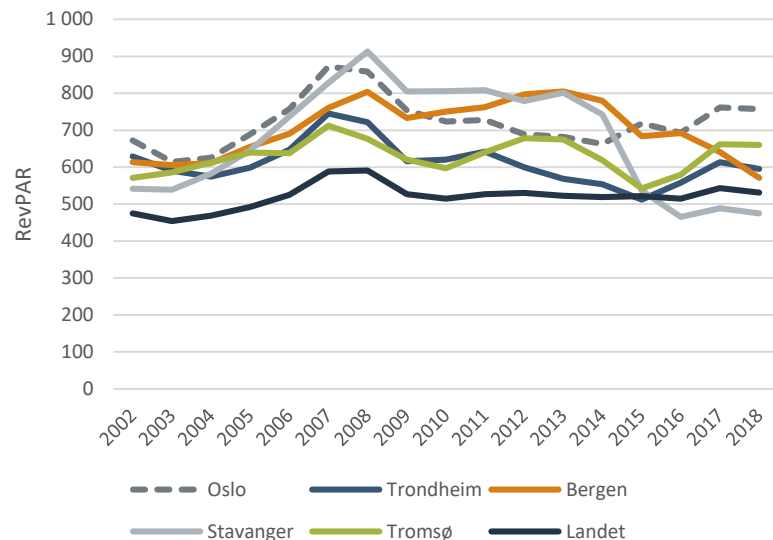
I 2018 lå inntekt per disponibelt hotellrom (RevPAR) på drøyt 750 kroner i Oslo. Det er høyest blant de større byene i Norge. 750 kroner ligger like under gjennomsnittet i Oslo de siste 17 årene, når man har justert for inflasjon, og innebar en liten reduksjon fra 2017.

Toppnivået var i 2007, like før finanskrisen. Da var RevPAR i Oslo på 872 kroner, målt i dagens kroneverdi. Det tilsvarer 583 kroner i 2007-kroner.

Også inntekt per solgte rom ligger høyere i Oslo enn i de andre store byene. I 2018 var gjennomsnittlig inntekt per solgte hotellrom i Oslo 1063 kroner. Oslo har 70 hoteller, og det er stor variasjon i romprisene mellom budsjett hotellene og konsept- og luksushotellene.

Gjennomsnittlig oppholdstid ved hotellene i Oslo er ca. 1,7 netter for nordmenn, og 1,9 netter for utlendinger. Det er så vidt over landsgjennomsnittet.

Utvikling i RevPAR (inntekt per disponibelt hotellrom) 2002-2018 for ulike byer og regioner. Faste 2018-kroner. Kilde: Statistikknett.

Stor økning i Airbnb-utleie i Oslo fram til 2018

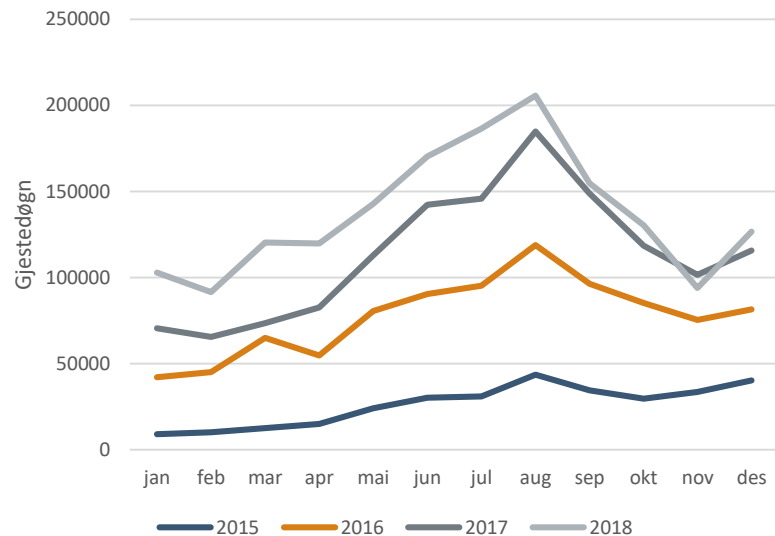
Oslos 1 645 000 Airbnb-gjestedøgn i 2018 utgjorde 23 prosent av Airbnb-utleien totalt i Norge. Antall gjestedøgn i Oslo ble nær doblet fra sommeren 2016 til sommeren 2018.

Mens antall overnattinger ved Airbnb økte med nærmere 40 prosent fra 2017 til 2018 for landet som helhet, var økningen i Oslo på litt over 20 prosent. Det kan kanskje tyde på at markedet i Oslo var tidlig «modent» sammenliknet med resten av landet.

I følge våre data tjente utleiere nærmere 600 millioner kroner på Airbnb-utleie i Oslo i 2018. Det gir et gjennomsnitt på 930 kroner per reserverte enhet per døgn, og ligger litt under landsgjennomsnittet på 970 kroner.

Airbnb har blitt en sterk konkurrent til hotellene, både i Oslo og andre steder. Airbnb-utleie har fra starten hatt skattefordeler sammenliknet med kommersiell utleie. Noe av dette ble søkt rettet opp da det fra og med skatteåret 2018 trådte i kraft egne skatteregler for såkalt korttidsutleie i egen bolig.

Beregnet antall gjestedøgn ved Airbnb per måned i Oslo april 2016–desember 2018.
Kilde: Airdna og Airbnb.

Reiselivsbedriftene i Oslo har hatt en jevn god vekst over lengre tid

Verdiskapingen i reiselivsbedriftene i Oslo var på drøyt 18 milliarder kroner i 2017. Det tilsvarer ca. 27 000 kroner per innbygger i Oslo kommune.

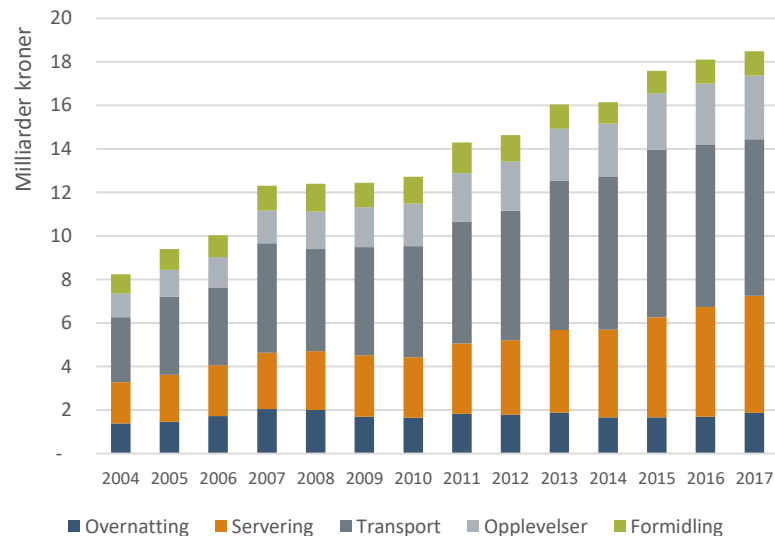
Transport er bransjen med høyest verdiskaping i 2017, tett fulgt av servering. Transportbransjen domineres av store selskap som NSB og Color Line. Serveringsbransjen består av et betydelig antall små foretak, men også en rekke hovedkontor for nasjonale serveringskjeder.

Alle innholdsbransjene i Oslo har hatt betydelig verdiskapingsvekst fra 2004 til 2017. Særlig serveringsbransjen har hatt høy vekst i mange år. Vekst i antall foretak i form av nyetableringer har bidratt vesentlig til denne bransjeveksten.

I opplevelsesbransjen er Den Norske Opera og Ballett og Nationaltheatret foretakene med høyest verdiskaping. Oslo har mange av de store kulturinstitusjonene av nasjonal betydning som også er offentlig finansiert.

Overnattingsbransjen domineres av hotellene, som har hatt god vekst de siste årene.

Utvikling i total verdiskaping per reiselivsbransje. Milliarder kroner. Kilde: Menons regnskapsdatabase.

Reiselivsnæringen i Oslo ansetter stadig flere mennesker

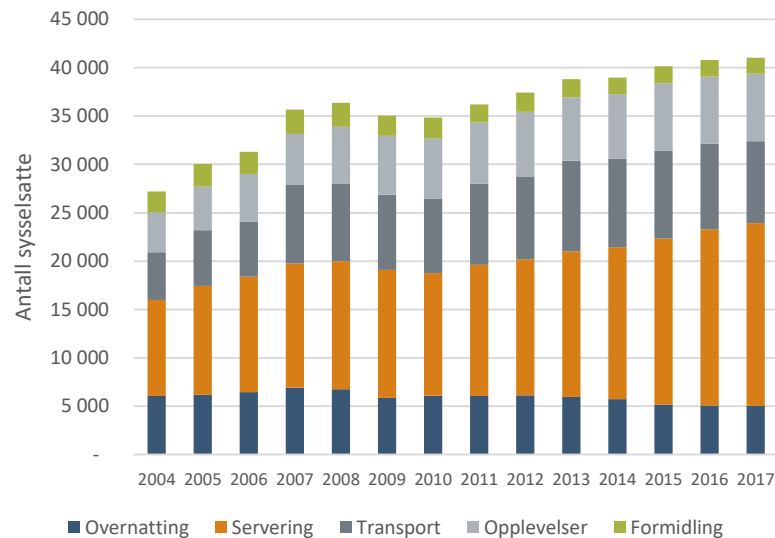
Reiselivsnæringen i Oslo sysselsatte 41 000 mennesker i 2017. Servering er bransjen med flest ansatte, og har vært det hvert år siden 2004. Det var ca. 19 000 ansatte i serveringsbransjen i Oslo i 2017.

Servering har også hatt den høyeste veksten i antall ansatte siden 2004. Veksten har også vært høy innen transport og opplevelser, med ca. 70 prosent økning fra 2004. Det har vært en reduksjon i antall ansatte innen overnatting og formidling siden 2004.

Utviklingen i antall sysselsatte i reiselivsbransjene følger i stor grad mønsteret i utviklingen i verdiskapingen. For alle bransjene har verdiskapingen økt mer enn antall ansatte siden 2004. Det kan skyldes prisvekst, produktivitetsvekst eller, mest trolig, en kombinasjon av disse.

Antall ansatte er beregnet ut fra antall årsverk og forholdet mellom ansatte og årsverk per bransje. Antall årsverk er beregnet ut fra bedriftenes innrapporterte lønnskostnader, og gjennomsnittlig årslønn for heltidsansatte per bransje fra SSB. Det er en del usikkerhet knyttet til tallene, men metoden sikrer konsistens over tid.

Utvikling i antall sysselsatte per reiselivsbransje i Oslo fra 2004 til 2017. Kilde: Menons regnskapsdatabase og SSB.

Reiselivet i Oslo bidrar med viktig sysselsetting av personer med utenlandsk bakgrunn

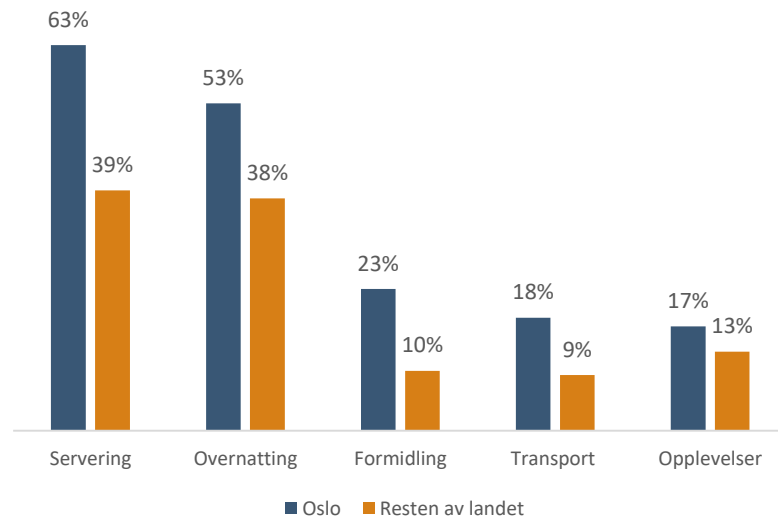
Reiselivet er en arbeidsintensiv næring, og hjelper mange personer uten lang utdanning og/eller med innvandrerbakgrunn inn på arbeidsmarkedet.

Det er særlig bransjene overnatting og servering som har en høy andel med innvandrerbakgrunn blant de sysselsatte. I 2015 hadde 63 prosent av de sysselsatte i serveringsbransjen og 53 prosent av de sysselsatte innen overnatting i Oslo innvandrerbakgrunn.

Ifølge tidligere publiserte tall fra Statistisk sentralbyrå, gjengitt i Menon (2014), hadde 44 prosent av de reiselivsansatte i Oslo utenlandsk landbakgrunn, det vil si at de er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. For hele den norske reiselivsnæringen er andelen sysselsatte med utenlandsk bakgrunn i 2018 på 40 prosent. Til sammenlikning er andelen sysselsatte med utenlandsk bakgrunn på tvers av alle næringer i Norge bare 17 prosent.

18 prosent av de reiselivsansatte i Oslo hadde asiatisk bakgrunn, 8 prosent var fra Norden utenom Norge, og 12 prosent var fra andre europeiske land.

Andel innvandrere blant arbeidstakerne i reiselivsnæringen i 2015. Kilde: Menon (2016): Verdiskapingsanalyse av reiselivsnæringen i Oslo 2016

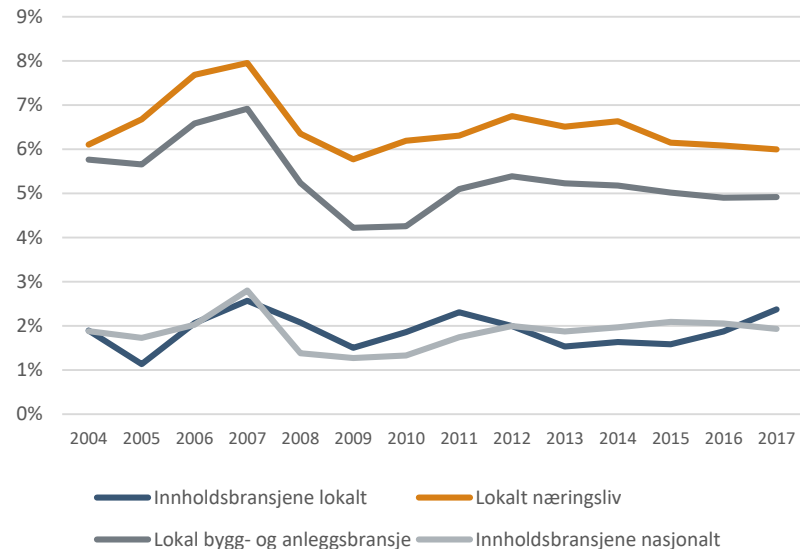
Høyere lønnsomhet i reiselivet i Oslo enn landsgjennomsnittet for reiselivet, men lavere enn det gjennomsnittlige lokale næringslivet

Siden 2004 har driftsmarginene målt ved medianbedriften i reiselivet i Oslo ligget omtrent på nivå med reiselivet nasjonalt. I 2017 lå medianen for reiselivsnæringen i Oslo på 2,4 prosent, mot 1,9 prosent nasjonalt. Halvparten tjener mindre enn medianen, og det betyr at mange reiselivsbedrifter har lav lønnsomhet.

Med innholdsbransjene mener vi de tre reiselivsbransjene overnatting, servering og opplevelser. Lokalt næringsliv er privat næringsliv unntatt olje og finans.

Mange hotell, både kjedehotell og selvstendige, har leieutgifter som varierer med omsetning, slik at økte inntekter gir stabile resultater i driftsselskap, mens eiendomsselskapet opplever økte inntekter. Slik sett er nok status og utvikling i lønnsomhet undervurdert for overnattingsbransjen sammenlignet med resten av næringslivet.

Lønnsomhet: Driftsmargin – median. Kilde: Menons regnskapsdatabase.

Hotellinvesteringer

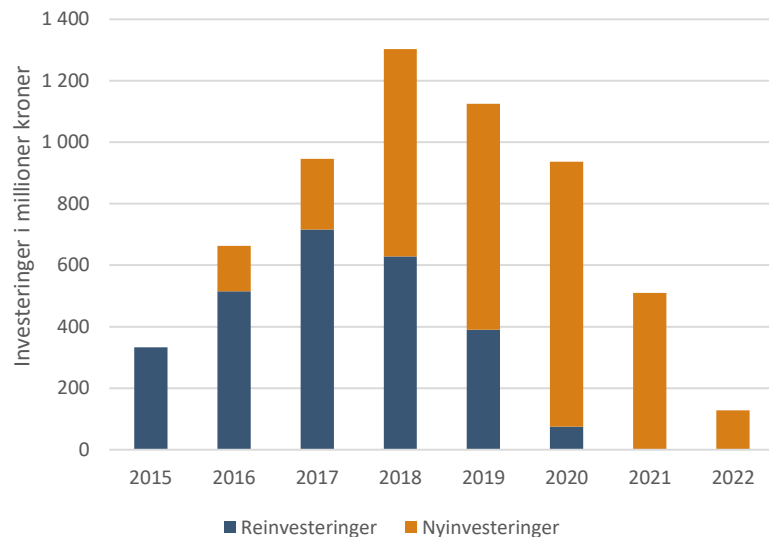
Hotellinvesteringer gir bedre overnattingskapasitet og ringvirkninger i næringslivet

Det investeres mye i hoteller i Oslo for tiden. I 2018 ble det investert og reinvestert for 1,3 milliarder kroner.

Clarion Hotel the Hub sto ferdig i 2019, etter flere års ombygging, med 810 hotellrom. Ærverdige Amerikalinjen, vis à vis the Hub på Jernbanetorget, gjenåpnet også etter renovering i 2019. Det nye hotellet Thon Hotel Storo åpnet høsten 2018, med 322 rom. Det frittstående Hotel Verdandi åpnet høsten 2018, og Clarion Hotel i Bjørvika åpner sommeren 2019. I tillegg har det vært flere større og mindre byggeprosjekter ved andre hoteller i byen de siste årene.

Basert på en antakelse om at 70 prosent av hotellinvesteringene tilfaller lokale aktører, beregner vi at de 1,3 milliarder kronene i omsetning i 2018 tilsvarer omtrent 410 sysselsatte og 320 millioner kroner i verdiskaping i Oslo. I tillegg til dette kommer arbeidsplasser og verdiskaping hos underleverandørene. Beregningene er basert på gjennomsnittlige forholdstall mellom omsetning, verdiskaping og sysselsetting i bygg og anlegg.

Kjente gjennomførte og planlagte hotellinvesteringer i Oslo 2015-2022. Kilde: Wiederstrøm Hotel Consulting.

Reiselivets lokale betydning

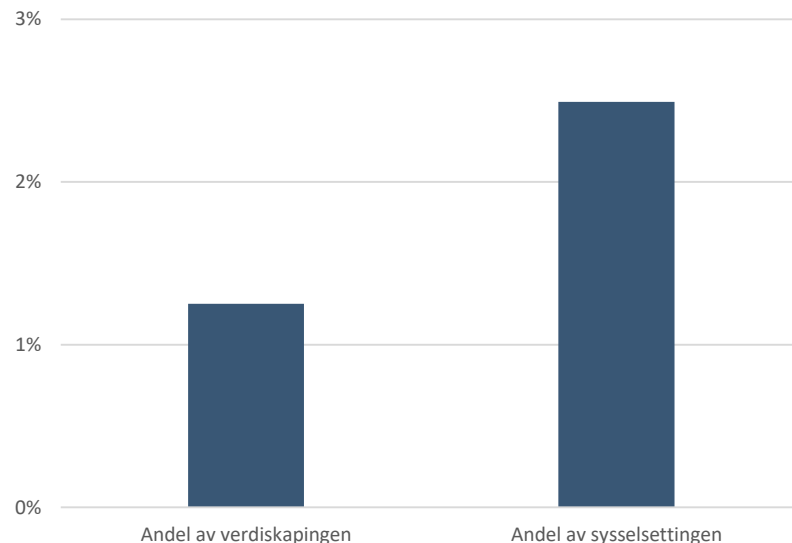
Tilreisende og hotellinvesteringer legger grunnlaget for 1,3 prosent av verdiskapingen og 2,5 prosent av sysselsettingen i næringslivet i Oslo

Vi beregner at tilreisendes forbruk og investeringer i hoteller legger grunnlag for 1,3 prosent av verdiskapingen og 2,5 prosent av sysselsettingen i næringslivet (uten olje og finans) i Oslo.

I tillegg til at 1,3 prosent av all verdiskaping i Oslo kan knyttes til forbruk og investeringer, vil reiselivsnæringen, handelsnæringen og bygg- og anleggsnæringen gjøre store innkjøp lokalt, noe som genererer inntekter innenfor eiendomsbransjen, forretnings-tjenester, varehandel og så videre.

Ut fra disse tallene kan det se ut som at de tilreisende utgjør et beskjedent bidrag til næringslivet i Oslo. Men det er først og fremst fordi næringslivet er så stort at andelene er små. Selv om Oslo har Norges største og mest produktive næringsliv, betyr ikke det at reiseliv er uviktig.

Beregnet direkte verdiskaping og sysselsetting fra tilreisende og hotellinvesteringer som andel av total verdiskaping og sysselsetting i næringslivet i Oslo.

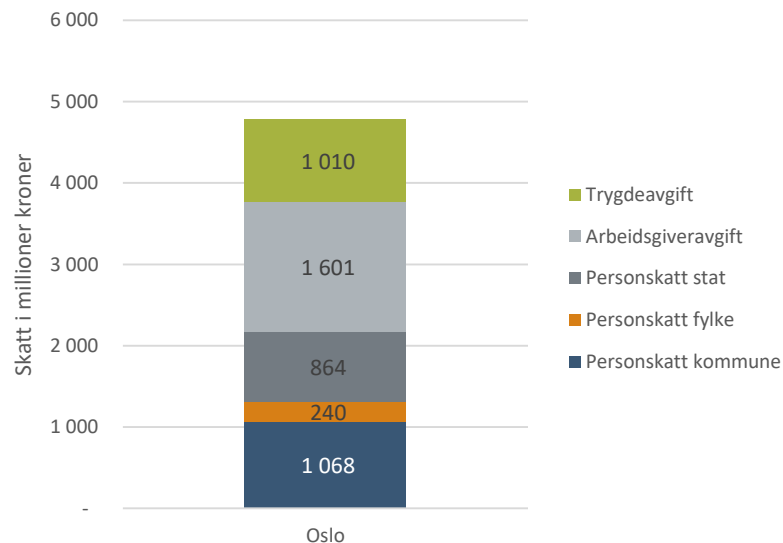

De reiselivsansatte genererer betydelige skatteinntekter til kommune, fylke og stat

Mens Staten har inntekter fra en lang rekke inntektskilder, kommer kommunenes skatteinntekter i all hovedsak fra arbeidstakers inntekter. Figuren til høyre viser beregnede totale skatte- og avgiftsinntekter fra arbeidsinntekten til reiselivsansatte i Oslo i 2017, for både stat, fylke og kommune.

Vi ser at det offentlige samlet mottok nesten 5 milliarder kroner i skatteinntekter fra arbeidsinntekten til de reiselivsansatte i Oslo i 2017. 1068 millioner kroner tilfalt Oslo kommune, og 240 millioner kroner tilfalt fylket. Det resterende var statlige inntekter i form av personskatt, arbeidsgiveravgift og trygdeavgift. Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift beregnes av samlet skattbar inntekt, mens personskatt til kommune, fylke og stat beregnes av bruttoinntekt fratrukket et fradrag på om lag 120 000 kroner. Beregningene er foretatt ut fra lønnskostnader, beregnet antall årsverk og gjennomsnittlig årslønn for heltidsansatte per reiselivsbransje.

Beregnete direkte skatte- og avgiftsinntekter fra reiselivsansattes arbeidsinntekt i 2017. Millioner kroner. Kilde: Menon og SSB. (Tallgrunnlaget er oppdatert i 2019 etter en revidering av reiselivspopulasjonen).

Reiselivet og turismen i Oslo har alle muligheter til å vokse videre

I Oslo bygges det hoteller for fremtiden, og mye ligger til rette for vekst i turismen. Mange vil mene at byutviklingen går riktig vei med tanke på å skape en attraktiv by for lokalbefolkning og tilreisende. Den globale turismen forventes å øke kraftig framover, og vi mener Oslo har gode muligheter for å ta markedsandeler internasjonalt. Nye direkteruter på fly har bidratt til vekst, og kan fortsette å gjøre det framover.

Reiselivet i Oslo og resten av landet er i stor grad gjensidig avhengige av hverandre. Hele Norges omdømme og popularitet som reisemål påvirker tilstrømningen til Oslo, og økt turisme til Oslo øker gagner også reiselivet i resten av landet.

De siste årene har den norske kronen vært svakere enn hva som historisk sett har vært normalt. Det har gjort Norge og Oslo mer konkurransedyktig som reisemål, og bidratt til veksten vi har sett. Det er likevel fortsatt relativt dyrt å feriere i Norge sammenliknet med de fleste andre land. Fremtidig vekst i reiselivet vil påvirkes av makroøkonomien. Utfordringen for reiselivet i Oslo og Norge for øvrig ligger i å bygge opp så gode merkevarer at feriegjestene vil fortsette å komme, også når kronen skulle komme til å styrke seg.

Oslofjorden utenfor Bygdøy. Foto: VisitOSLO/Tord Baklund

Foto: iStockphoto